

SOCIALIȘTII ROMÂNII ÎN FRUNTEA LUPTEI PENTRU FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR

de conf. dr. **MIRCEA MUȘAT**

Continuare, pe o treaptă superioară, a glorioaselor tradiții de luptă ale poporului român pentru apărarea dreptului său legitim la o viață liberă și independentă, într-o patrie unitară și suverană, mișcarea muncitorească din România a afirmat cu tărie în peisajul vieții politice o concepție înaintată, izvorită dintr-o temeinică analiză a realităților timpului, concepție pe care a promovat-o și a susținut-o cu consecvență. Fapt firesc, deoarece aceste aspirații, purtate neîntrerupt de locuitorii pământului românesc prin milenara lor istorie, și-au găsit exponentul cel mai fidel în clasa muncitoare, în partidul său politic. Această legitimitate istorică a partidului proletariatului rezultă nu numai din aceea că partidul este trup din trupul poporului, creația celei mai înaintate clase — clasa muncitoare, ci și din aceea că tot ceea ce au gândit și năzuit mințile cele mai luminate ale poporului de-a lungul veacurilor, cauza nobilă pentru care au luptat și s-au sacrificat atâtea generații de patrioți și revoluționari a fost ridicată pe o treaptă superioară în zilele noastre de comuniștii români.

Pentru proletariatul român — născut din realitățile economice și social-politice ale țării de la sfârșitul sec. al XVIII-lea și din prima jumătate a sec. al XIX-lea — idealul unității și independenței naționale s-a constituit într-o adevărată permanență, ele ilustrând toate acțiunile pe care mișcarea muncitorească și socialistă le-a întreprins pe multiple planuri.

Unirea din 1859 și cucerirea independenței de stat în 1877 au deschis o etapă nouă în mișcarea politică și națională a românilor, în viața economică, socială și culturală a țării. Ideea unității naționale și statale a cuprins gândurile și voința unor largi pături sociale, ale forțelor politice burgheze înaintate, ale societăților și asociațiilor culturale, presa, tribuna parlamentului etc., înscriindu-se ca un obiectiv central al activității acestora. Lupta românilor din teritoriile aflate sub dominație străină, pentru drepturi politice, economice și culturale, găsește un răsunset tot mai puternic în întreaga țară.

În toate teritoriile locuite de români ideea unității naționale și statale s-a concretizat în ideea reconstituirii „regatului dacic“, expresie a năzuinței de unitate a tuturor românilor în granițele lor istorice, firești. Întreaga pleiadă de revoluționari de la 1848 a afirmat prin programele revoluției și numeroasele publicații apărute în această perioadă dreptul românilor de a trăi în hotarele vechii Dacii. Numeroase publicații, me-

morii și petiții proclamă în fața întregii lumi dreptul legitim al românilor de a făuri „regatul dacic“ sau „Republica Daciei“, ceea ce însemnau statul român unitar și independent. Reviste ca „Dacia literară“, „Magazin istoric pentru Dacia“ și multe altele au pregătit din punct de vedere ideologic marile adunări populare de la 1848, în care s-au cerut — așa cum și-au exprimat dorința cei 40 000 de români adunați în vechea vatră de cultură românească a Blajului — „Unirea cu țara“, făurirea unei „republici românești a Daciei“.

Încă de la primele lor manifestări publice, preluând tradițiile revoluționare ale înaintașilor, socialiștii români au luat atitudine fermă în problema făuririi unității naționale și statale. Ca și cei de la 1848, ei cereau : „Voim Dacia așa cu ea fu — scria gazeta «Dacia viitoare» într-un număr din 1883 —, fiindcă istoria și dreptul, trecutul și prezentul ne dau dreptul de a aspira la o Dacie română. Acest pământ udat cu singele și sudoarea străbunilor noștri, înmulțit cu țărina lor de douăzeci de ori seculară, e al nostru“. Mai departe, gazeta adăuga : „Dominația unei națiuni asupra altelei să înceteze, români să fie toți liberi și să formeze un stat, iar nu să geamă sub dominațiuni străine și vitrege...“.

Un merit al mișcării muncitorești este și acela de a fi descifrat mecanismul extrem de complex al politicii externe imperialiste promovată de marile puteri, politică bazată pe forță, pe expansiune economică și cuceriri teritoriale, făcute cel mai adesea pe seama statelor mici. „Adevărul, tristul adevăr — scria Const. C. Bacalbașa în 1885 — este că putericii stăpînitori ai lumii se joacă de-a minge cu micile popoare, că harta Europei se modelează, se preface, se reformează după cum le convine celor cîțiva arbitri ai omenirii“. Transilvania și Bucovina anexate de Habsburgi, iar Basarabia răpită la 1812 de țarism stăteau mărturie acestei politici suportată dureros și de România. Cu convingerea nezdruccinată, reprezentanții clasei muncitoare afirmau că, în soluționarea acestei probleme fundamentale, „avem fericitul prilej de a fi cu toții de aceleași vederi — se sublinia într-un articol apărut în «Contemporanul» din 11 ianuarie 1891 —, ca toate clasele societății să propună aceeași dezlegare : dezrobirea românilor de sub jugul străin“. Ziarele muncitorești au relevat în repetate rînduri că „asupra unirii toți românii sînt de o părere“, că „întregirea țării e dorința comună a tuturor cetățenilor“.

Crearea în 1893 a partidului politic al clasei muncitoare din România a impulsionat lupta clasei muncitoare pentru unificarea statală. Chiar la congresul de constituire a partidului se înfiera faptul că : „în Transilvania trei milioane de români sînt de fapt privați de orice drept politic“, că ei „sînt supuși la neconținute vexațiuni din partea unei administrații fără scrupule“.

Partidul clasei muncitoare, angajîndu-se programatic să acționeze contra subjugării naționale, a condamnat menținerea în stare de dependență a unor popoare, oprimarea exercitată de statele cotropitoare, îmbrățișînd idealurile de libertate ale polonezilor, cehilor, slovacilor, sîrbilor, bulgarilor, dezvăluînd însemnătatea luptelor naționale și rolul lor în accelerarea procesului de emancipare socială. Socialiștii, scria gazeta „Munca“, se pronunță pentru „dezrobirea popoarelor, mai ales pentru dezrobirea românilor“, iar „Evenimentul literar“ preciza : „Din punct de vedere politic e evident că socialiștii nu pot să nu reunoască fiecărui popor

dreptul de a se stăpîni și a se cîrmui pe sine însuși. Aicea nici nu poate fi altă măsură decît conștiința și voința poporului însuși. Dacă vreun popor reclamă dreptul său și luptă pentru el, nu socialiștii vor fi aceia care să-i refuze simpatia lor“. Afirmînd „dreptul fiecărui popor la o existență proprie“, socialiștii români au vădit capacitatea de discernere judicioasă a trăsăturilor unui proces semnificativ care cuprinsese multe țări și popoare. „Nimeni mai mult decît socialiștii nu se ridică împotriva asupririi, sub orice formă, deci și sub forma de jug străin. Tot așa recunoaștem că unirea tuturor oamenilor, care grăiesc aceeași limbă, este un drept și o necesitate istorică“.

Izbucnirea primului război mondial în vara anului 1914 a constituit o crîncenă și singeroasă înfruntare între marile puteri imperialiste. „De aproape o jumătate de veac — scria V. I. Lenin, analizînd cauzele războiului — guvernele și clasele dominante și din Anglia, și din Franța, și din Rusia au dus o politică de jefuire a coloniilor, de asuprire a unor națiuni străine și de înăbușire a mișcării muncitorești. Tocmai această politică, și numai această politică, este continuată de actualul război. În special politica dusă și de Austria și de Rusia, atît în timp de pace cît și în timp de război, e o politică de înrobire a națiunilor și nu de eliberare a lor“.

Războiul a ridicat și în fața poporului român probleme de mare însemnătate pentru însăși soarta națiunii. După cum se știe, în momentul declanșării războiului un mare număr de români trăiau încă în afara granițelor statului, teritorii românești se aflau încă sub stăpînire străină. Lupta pentru unitate națională angrena toate clasele sociale și forțele politice, atît din vechea Românie, cît și din provinciile subjugate. Mișcarea muncitorească și socialistă din România, care se situa în avangarda forțelor progresiste, a condamnat războiul imperialist declanșat de marile puteri, aducător de distrugerii materiale, pierderi și suferințe umane, militînd pentru o politică de neutralitate hotărîtă. Subliniind poziția anti-războinică a socialiștilor români, Cr. Racovski, în lucrarea *Războaiele — Cauze — Consecințe — Sfîrșit*, apărută în anul 1914, arăta că lupta împotriva războiului imperialist nu înseamnă „să renunțăm la unirea noastră cu românii din Transilvania, Bucovina și Basarabia“.

Militînd pentru victoria revoluției proletare mondiale prin transformarea războiului imperialist în război civil, socialiștii români nu negau existența patriei libere, independente și unitare în dezvoltarea societății. Astfel, Mihail Gh. Bujor arăta că : „Patriile sînt cadre naționale și istorice de dezvoltare a popoarelor. În aceste cadre s-a întemeiat pentru fiecare națiune o existență proprie, cu tradițiile ei, cu viața ei sufletească, cu idealurile ei, cu civilizația ei, element prețios și indispensabil în concertul civilizației generale. În acest înțeles, patriile sînt necesare, căci în regimul actual, numai înăuntrul acestor cadre popoarele și-ar putea dezvolta în voie și pe deplin toată originalitatea și toată puterea lor de creațiune. Acesta e unul — evident, nu singurul — din motivele pentru care social-democrația se ridică împotriva ciuntirii țărilor constituite, împotriva frîngerii popoarelor în bucăți, împotriva suprimării vieții naționale a popoarelor“.

Partidul socialist, clasa muncitoare din România nu au identificat caracterul imperialist al războiului dus de marile puteri cu dreptul istoric

al poporului român de a-și îndeplini idealul național. Aceasta a constituit suportul moral pentru jertfele grele, umane și materiale, date de poporul român în timpul războiului, căci poporul român nu a intrat în război cu intenții de cotropire și anexiuni, ci din dorința realizării aspirațiilor sale profunde spre făurirea unității naționale și de stat.

Vestea victoriei Marii Revoluții Socialiste din Rusia a dat un nou imbold avântului revoluționar pe toate meridianele globului, a răsunat ca un îndemn înflăcărat la lupta pentru realizarea aspirațiilor de libertate și progres ale tuturor popoarelor lumii. Intensificarea luptelor revoluționare și de eliberare națională, înfringerile militare suferite de Puterile Centrale au reprezentat un factor puternic de accelerare a destrămării Imperiului austro-ungar. Se adevereau astfel cuvintele pe care Fr. Engels le scria socialistului român Ioan Nădejde încă în ianuarie 1888, când îi arăta că după ce țarismul se va prăbuși, fie într-o luptă cu foștii membri ai Sfintei Alianțe, fie printr-o revoluție internă, numai după aceea învechita monarhie austro-ungară va cădea și ea, iar națiunile de acolo se va organiza după cum vor voi.

De altfel, în 1916, V. I. Lenin califica monarhia austro-ungară „o uniune șubredă a citorva clici de paraziți sociali“, subliniind că „lichidarea Austro-Ungariei nu reprezintă istoricește decit o continuare a destrămării Turciei, fiind ca și aceasta o necesitate a procesului istoric de dezvoltare“. Această previziune și-a dovedit valabilitatea în cursul anului 1918. Pe ruinele acestui imperiu de tristă amintire au apărut statele naționale suverane și independente ale popoarelor din centrul și sud-estul Europei : Republica Cehoslovacă, statul iugoslav, Republica Austria, Republica Ungară ș. a.

În această mișcare a popoarelor pentru autodeterminare națională și înlăturare a dominației străine se încadrează și lupta poporului român. Ea a avut un caracter larg, burghezo-democratic, antrenind clasa muncitoare — forța cea mai înaintată, cea mai activă în lupta revoluționară pentru unire —, țărănimea, intelectualitatea, celelalte forțe sociale și politice.

Principiile de egalitate și autodeterminare a popoarelor proclamate de tînărul stat sovietic au constituit un imbold în lupta pentru realizarea de state naționale. Încă în septembrie 1917, V. I. Lenin, în lucrarea *Sarcinile proletariatului în revoluția noastră*, arăta : „În chestiunea națională, partidul proletar trebuie să susțină mai întâi proclamarea și înlăturarea imediată a libertății depline de despărțire de Rusia pentru toate națiunile și popoarele asuprite de țarism, înglobate cu forța sau ținute cu forța în granițele statului, adică anexate“.

Salutînd scopurile nobile ale revoluționarilor ruși, socialiștii români din Transilvania se pronunță astfel prin paginile ziarului „Adevărul“ : „Voi cereți ca nici o națiune să nu țină în asuprire pe alta, nici un neam să nu fie subjugat și fiecare popor singur să aibă dreptul de a se conduce. Nici o țară să nu răpească pămînt străin și nic o țară să nu ceară haraci — despăgubire de război — de la alta... Scopurile acestea toate ale voastre, care sînt și ale tuturor socialiștilor din lume, sînt atît de mărețe și atît de sfinte, încît vor trebui să ducă la izbîndă“.

În această conjunctură istorică, la 24 ianuarie 1918 Republica Democratică Moldovenească se proclamă „în unire cu voința norodului Repu-

blica Moldovenească de sine stătătoare și neatîrnată, avînd ea singură dreptul de a-și hotărî soarta în viitor“. Salutînd acest act, socialiștii români declarau în ziarul partidului clasei muncitoare : „Basarabia liberă și independentă în urma revoluției ruse, la care a contribuit cu sînge și cu sacrificarea elementelor tinere, nu va mai primi jug străin și după cum s-a și exprimat dorește unirea la România“.

La 27 martie 1918, Basarabia, teritoriu care în 1812 fusese anexat de Rusia țaristă, a revenit la patria mămă ca urmare a mișcării pentru unitate națională, a luptei și voinței maselor largi populare, fapt consacrat și de hotărîrea Sfatului Țării de la Chișinău, organism ales în mod democratic încă în anul 1917 din rîndul reprezentanților tuturor claselor sociale. Unirea Basarabiei cu România a constituit un eveniment de mare însemnătate în procesul făuririi statului național român.

Actul unirii Basarabiei cu România la 27 martie 1918 a fost salutat de muncitori, țărani, intelectuali de pe întreg cuprinsul țării. Pe adresa Sfatului Țării au fost trimise numeroase scrisori, telegrame de adeviere. Cunoscutul militant de seamă al partidului, academicianul Petre Constantin-Șași, participant activ la lupta pentru făurirea P.C.R., aflat în acel timp la Huși, a adresat următoarea telegramă vicepreședintelui Sfatului Țării : „Cele mai calde felicitări din partea fostului tău camarad de universitate de la Iași și tovarăș de idei pentru împlinirea idealului căruia ți-ai închinat viața : Basarabia democratică lipită de țara mămă“.

Consecințele prăbușirii marilor imperii vecine s-au repercutat și asupra Bucovinei. Criticînd asuprirea națională la care era supusă populația românească din Imperiul habsburgic, deputatul socialist George Grigorovici, secretar al Partidului Social-Democrat din Bucovina, declara : „Uniunea românilor este un ideal și o țintă pe care o vor urmări românii totdeauna și în veci, în tot momentul și în toate împrejurările... Bucovina trebuie restituită patriei“. Atît mișcarea revoluționară, cît și mișcarea pentru unitatea națională au căpătat către sfîrșitul anului 1918 forme decisive.

Pentru ziua de 15/28 noiembrie 1918 a fost convocat, la Cernăuți, Congresul reprezentanților populației din Bucovina, care a hotărît unirea cu România a acestei vechi provincii istorice românești, răpită de Habsburgi în 1775. Exprîmîndu-și adeviere față de actul unirii, delegatul socialiștilor români George Grigorovici arăta : „Dacă-mi strînge cineva mina că am vorbit în sens național, trebuie să spun că aceasta nu o fac numai ca român, ci tocmai ca socialist, căci doresc libertatea oricărui popor“.

În toamna anului 1918, evenimentele revoluționare au cuprîns întreaga Transilvanie și Banatul. Apropierea deznodămîntului victorios al luptei maselor populare din Transilvania pentru unitate deplină răscolește profund toate păturile sociale.

La 1 octombrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român Central, ca unicul for care reprezintă voința poporului român, format din șase social-democrați : Tiron Albani, Ion Flueraș, Enea Grapini, Iosif Jumanca, Iosif Renoiu, Basiliu Surdu, și șase reprezentanți ai P.N.R. : Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ștefan Cioeo Pop, Al. Vaida-Voievod și Aurel Vlad.

Constituirea Consiliului Național Român imediat după dezlănțuirea revoluției burghezo-democrate, cu larg caracter popular, a dat un nou impuls luptei pentru eliberarea Transilvaniei și unirea ei cu țara. Pentru masele muncitoare devenise pe deplin clară împletirea strânsă ce exista între rezolvarea problemei naționale și a celei sociale. Într-un articol de fond, intitulat : *Ce vrem ?*, organul de presă al socialiștilor români, „Adevărul“, arăta : „Revoluția a creat pentru toate națiunile din țară puțința ca singure să-și hotărască soarta, singure să decidă asupra viitorului lor și singure să-și croiască cadrele de stat în care vor dori să trăiască în viitor... Consiliul Național Român este chemat acum a merge cu un pas mai departe și a declara în mod clar și lămurit că voim ca întreg poporul român din Ungaria, Transilvania și Banat să fie întregat prin referendum, printr-o votare obștească, în ce cadre de stat voiește să trăiască în viitor“.

Așa s-a ajuns, ca rezultat al unui întreg proces de evoluție social-politică, la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, moment istoric în care poporul nostru a văzut calea de exprimare a năzuinței și conștiinței sale de unitate, de alcătuire a unui singur stat, care să cuprindă în granițele sale pe toți românii.

Consultarea poporului român reprezenta modalitatea cea mai democratică de rezolvare a problemei majore ce frământa în această etapă conștiința întregii națiuni. Ea urma spiritul hotărârilor democratice de unire adoptate în martie 1918 la Chișinău și noiembrie 1918 la Cernăuți.

În editorialul *La Alba Iulia*, redacția ziarului „Adevărul“ scria : „Se vor întruni toți reprezentanții neamului românesc din Ungaria și Ardeal, și prin cuvântul lor vor arăta lumii întregi voința întregului neam. Se va arăta în primul rînd că națiunea română, care veacuri de-a rîndul a suportat jugul robiei naționale, voiește acum să devină cu desăvîrșire liberă și să se contopească într-un singur stat național. Românii din Transilvania și din Ungaria, fără deosebire de clasă, voiesc să se unească cu frații lor de peste munți... Prin aceasta se va înfăptui, în fine, ceea ce înainte de trei sute de ani a fost zădărnicit prin umețirile barbare ale unor tirani. Drama națională sărvișită pe cîmpia Turzii se va ispăși acum prin hotărîrea istorică ce va lua-o Adunarea Națională de la Alba Iulia. A sosit, așadar, plinirea vremii. Poporul român se bucură azi de libertate națională. Dar nu e numai aceasta ceea ce se va săvîrși la Alba Iulia. Căci nu e vorba acum numai de dezrobirea națională, ci și de ridicarea asupra poporului român la o treaptă socială mai înaltă și omenească“.

La 1 decembrie 1918 s-au strîns la Alba Iulia, pe Cîmpul lui Horea, peste 100 000 de oameni, muncitori, țărani, meseriași, intelectuali, veniți să consfințească actul legic, obiectiv și progresist de încheiere a procesului de formare statului național unitar român. „N-aveam nevoie să ne-o spunem unul altuia — scria în acele zile socialistul Ilie Cristea în ziarul «Glasul Ardealului» —, e destul să ne privim în ochi pentru ca să ne convingem că a sosit ceasul. Cuvîntul păstrat pînă acum în cutele cele mai adineii ale sufletului se va rosti unanim măreț și nestrămutat, unirea noastră va fi indiscutabilă“. La adunare erau prezenți 1 228 delegați, aleși prin vot de cercurile electorale sau de organizațiile politice și de instituțiile românești din Transilvania, printre care oameni politici și fruntași ai mișcării naționale. Au fost prezenți 150 de delegați ai social-

democrației române, partea cea mai activă în lupta pentru realizarea unirii, reprezentând aproape 70 000 de muncitori organizați, atît români, cit și maghiari, germani și de alte naționalități.

Ideile fundamentale ale Declarației Marii Adunări Naționale au fost pe larg susținute de frunțașii mișcării socialiste Aurel Lazăr, Iosif Jumanca, Enea Grapini, Emil Isac, Ion Suci, Alexandru Lapedatu, Aurel Cosma și alți delegați.

Luînd cuvîntul în fața maselor, în numele social-democrației române, Iosif Jumanca, unul din conducătorii Partidului Social-Democrat, a evidențiat de pe poziții de clasă importanța actului Unirii : „Astăzi venim și noi aici, adevărații reprezentanți ai muncitorimii române din Transilvania și Banat, venim să declarăm în fața dv., în fața Internaționalei Socialiste și în fața întregii lumi că vrem unirea tuturor românilor... Social-democrația nu-i identică cu lipsa simțului național, noi nu zicem *ubi bene ibi patria*, ci zicem că «acolo unde ți-e patria, acolo să-ți creezi fericirea vieții tale». Și noi n-avem teamă că poporul muncitor român, care a rupt acum cătușele unei robii seculare, nu va avea destulă putere ca și în România să-și asigure drepturile la o viață liberă... Prin participarea largă a maselor populare la Alba Iulia se afirmă încă odată și definitiv poporul român ca făuritor al Unirii, rezultat al luptei sale de veacuri pentru libertate, unitate și independență națională“.

În declarația Partidului Social-Democrat asupra actului unirii, publicată în ziarul „Adevărul“, se arăta : „Proclamarea unirii tuturor românilor e astăzi fapt împlinit... La aducerea hotărîrii acesteia am luat și noi parte, socialiștii români“.

Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a proclamat solemn, prin Declarația adoptată, unirea Transilvaniei și Banatului cu România pentru toate veacurile. Atmosfera acelor clipe de neuitat era astfel prezentată de poetul socialist Emil Isac într-un interviu acordat ziarului maghiar „Kolo-zsvári Hirlap“, din 3 decembrie : „Începe apoi actul oficial. Are cuvîntul Goldiș, care citește de pe hîrtie ceea ce este scris în inimi. Nu voi relata ceea ce spunea Goldiș, căci fiecare cuvînt al lui reprezintă o bucată din timp. Și cînd răsună cuvîntul care este singura dorință a națiunii noastre române — Unirea — se revarsă singura dorință, din mii de guri cuvintele bucuriei : românii s-au unit. Un lanț s-a sudat între inimi. El nu poate fi sfărîmat. Ceea ce a urmat nî se pare un vis. Ștafetele care duc știrea. Răsună trîmbițele orchestrelor, este difuzat imnul român și masa pornește acum în joc. Unirea s-a înfăptuit. Un popor s-a eliberat“.

Încheierea procesului de formare a statului național unitar român în aceste condiții interne și internaționale a fost rezultatul luptei maselor populare din toate colțurile țării, opera întregului popor român.

La 13 februarie 1919, referindu-se la actul just al făuririi unității depline a statului național, în Declarația Comitetului executiv provizoriu al Partidului Socialist și a Comisiei generale provizorii a sindicatelor, exprimînd poziția clasei muncitoare, a mișcării socialiste la nivel național, se arăta : „Provinciile românești subjugate de alte națiuni nu puteau să rămînă în afară de aceste prefaceri. Locuite în marea lor majoritate de o populație românească, apăsată de secole de dominațiune străină, împiedicate astfel în dezvoltarea lor economică, politică și culturală, aceste provincii s-au emancipat de sub aceste dominațiuni, devenind libere.

Prin dreptul de autodeterminare a națiunilor, principiu recunoscut de întregul socialism internațional, românii din teritoriile subjugate și-au manifestat prin hotărârile adunărilor lor naționale voința de a se uni cu România, pe baza rezoluțiilor votate.

Ca socialiști români internaționaliști, salutăm cu bucurie dezrobirea națională a poporului român din provinciile subjugate pînă acum și respectăm legămintele de unire hotărîte... România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de miine“.

Previzuniunea socialiștilor români s-a adevărit. Astăzi făurim pe pămîntul României societatea pe care ei au visat-o și pentru care au luptat toate forțele progresiste ale națiunii noastre.

LES SOCIALISTES ROUMAINS AU PREMIER RANG DE LA LUTTE POUR LA REALISATION DE L'ETAT NATIONAL UNITAIRE

R é s u m é

L'auteur se réfère amplement dans la présente communication au mérite historique du mouvement ouvrier et socialiste de Roumanie — surtout après la création en 1893 du parti politique de la classe ouvrière — en ce qui concerne l'essor donné au processus d'unification de l'Etat dans les conditions quand, à la fin du siècle passé et au début du XXe siècle, un grand nombre de Roumains vivaient encore en dehors des frontières de l'état et des territoires roumaines se trouvaient toujours sous la domination étrangère.

On met en relief par de nombreux témoignages documentaires les positions avancées des socialistes roumains concernant les droits et les libertés nationales et sociales — desiderata légitimes du peuple entier, qui par l'acte historique de 1 décembre 1918 ont été accomplis pleinement et qui ont touché leur plus haut niveau dans les conditions de la réalisation du socialisme en Roumanie.